

EXPUNERE DE MOTIVE

I. PREAMBUL

Rațiunea reglementării. Prezenta propunere legislativă are ca obiect modificarea art. 108 din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, în continuare „**Legea nr. 198/2023**”, având în vedere Decizia Curții Constituționale a României nr. 642 din 7 noiembrie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.82 alin.(1) din Legea educației naționale nr.1/2011, anterior modificării prin art. I pct.3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.69/2022 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr.1/2011 și prorogarea unor termene, în continuare „**Decizia CCR nr. 642/2024**”, prin care s-a constatat neconstituționalitatea prevederilor art. 82 alin.(1) din Legea educației naționale nr. 1/2011, anterior modificării prin art. I pct.3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.69/2022 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr.1/2011 și prorogarea unor termene, în continuare „**Legea nr. 1/2011**”.

Motivul declarării neconstituționale a normei prevăzute la art. 82 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 a fost reprezentat de faptul că **bursele de performanță se acordau doar elevilor înmatriculați în unități de învățământ preuniversitar de stat**, creându-se astfel o vădită **discriminare** prin raportare la elevii școlarizați în cadrul unităților de învățământ preuniversitar particular și confesional.

Deși Decizia CCR nr. 642/2024 viza prevederile art. 81 alin. (1) din Legea nr. 1/2011, **problema de drept a cărei neconstituționalitate a fost statuată cu titlu definitiv de către instanța de contencios constituțional subzistă și sub imperiul Legii nr. 198/2023**, în contextul în care discriminarea cu privire la alocarea burselor școlare subzistă. Astfel, în continuare, Legea nr. 198/2023 **menține aceeași discriminare, în contextul acordării bursei de merit doar în favoarea elevilor din învățământul preuniversitar de stat**, discriminând în mod vădit elevii performanți din cadrul unităților de învățământ preuniversitar particular și confesional.

Ca atare, prezenta propunere legislativă urmărește o dublă finalitate: (i) **pe de-o parte, respectarea Deciziei CCR nr. 642/2024** în sensul punerii în acord a prevederilor art. 108 din Legea nr. 198/2023, având în vedere că nepunerea în acord a Deciziei nr. 642/2024 cu conținutul normativ al Legii nr. 198/2023, ar determina o **încălcare a autorității de lucru**

judecat a hotărârii instanței constituționale, iar, (ii) pe de altă parte, eliminarea discriminării care s-a realizat, prin însăși Legea nr. 198/2023, în sensul de a acorda anumite categorii de burse doar elevilor înmatriculați în unități de învățământ preuniversitar de stat, cu consecința vătămării drepturilor și intereselor legitime ale elevilor înscriși în unități de învățământ preuniversitar particular și confesional.

II. DIAGNOZĂ

Scurtă descriere a situației de fapt. Sub imperiul Legii nr. 1/2011, prevederile art. 82 alin. (1) stipulau următoarele:

Elevii de la cursurile cu frecvență din învățământul preuniversitar de stat beneficiază lunar de burse de performanță, de burse de merit, de burse de studiu și de burse de ajutor social.

Astfel, prin norma reglementată bursele astfel instituite vizau doar elevii din învățământul preuniversitar de stat, excluzând din sfera de aplicare a normei juridice elevii înmatriculați în unități de învățământ preuniversitar particular și confesional.

Urmare a acestei reglementări, pe rolul Tribunalului București s-a format dosarul 33184/299/2018 pe rolul Tribunalului București – Secția a II-a contencios administrativ și fiscal intentată de reprezentanții legali ai unor elevi înmatriculați în unități de învățământ preuniversitar particular și confesional, care întruneau condițiile de eligibilitate pentru obținerea bursei de merit, dar care nu beneficiau de aceasta, urmare a textului legal prevăzut la art. 82 alin. (1) din Legea nr. 1/2011.

În cadrul dosarului 33184/299/2018, s-a invocat o excepție de neconstituționalitate care avea ca obiect norma prevăzută la art. 82 alin. (1) din Legea nr. 1/2011, arătându-se faptul că aceasta este neconstituțională în contextul instituirii unui tratament **diferențiat, discriminatoriu** între unitățile de învățământ preuniversitar de stat și cele **particulare și confesionale**.

Considerentele decisive și obligatorii ale Curții Constituționale. Pentru a reține astfel, Curtea a reținut următoarele:

Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa că principiul egalității în drepturi, garantat de art.16 alin.(1) din Constituție, presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. Situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional. (par.21)

Totodată, dat fiind scopul său, stabilirea prin lege a bursei de performanță se încadrează în setul de măsuri pe care statul este obligat să le adopte prin prisma art.49 alin.(1) din Constituție, referitor la protecția copiilor și a tinerilor, și face parte, totodată, din acele modalități specifice prin care statul poate asigura libera dezvoltare

a personalității umane, valoare supremă garantată de art.1 alin.(3) din Constituție. Recompensarea performanțelor obținute de copiii și tinerii români în diferite domenii de studiu și activitate – științifice, culturale, artistice, sportive sau tehnologice – reprezintă o măsură concretă prin care statul recunoaște, încurajează și susține dreptul copiilor și tinerilor la educație și la libera dezvoltare a personalității umane și este, totodată o măsură aptă să asigure atingerea unui nivel cât mai înalt de educație și dezvoltare a societății românești în general. (par.25)

Curtea reține, din cele referite mai sus, că nici Constituția și nici Legea nr.1/2011 nu operează niciun fel de distincție între învățământul de stat și cel particular sau confesional din perspectiva accesului la dreptul la educație (art.32) și la protecția copiilor și a tinerilor (art.49), criteriul utilizat de textul de lege criticat în prezenta cauză, și anume cel al apartenenței elevilor la o anumită formă de învățământ – cea de stat –, pentru acordarea bursei de performanță fiind astfel contrar normelor fundamentale anterior invocate. Acest criteriu creează o discriminare a elevilor aparținând învățământului particular și confesional acreditat în raport cu cei înscriși în învățământul de stat și nu poate fi justificat în mod obiectiv și rațional, neexistând nicio legătură cu scopul pentru care această bursă a fost instituită, scop reprezentat, pe de o parte, de recompensarea financiară a rezultatelor deosebite deja obținute în domeniile enumerate de lege și, pe de altă parte, de încurajarea copiilor și tinerilor să se pregătească, să participe la viitoare competiții sau concursuri de profil și să atingă performanța. (par.32)

Prin urmare, Curtea constată că sistemul de finanțare a învățământului obligatoriu, astfel cum este reglementat prin Legea nr.1/2011, permite acordarea burselor de performanță prevăzute de lege de la bugetul de stat, astfel că nici măcar acest argument, al sursei de finanțare, nu poate justifica eliminarea copiilor și tinerilor înscriși în învățământul particular și confesional care au obținut performanțe înalte de la beneficiul lunar al bursei de performanță. (par.39)

Totodată, argumentul potrivit căruia elevii înscriși la o formă de învățământ particulară nu ar putea beneficia de burse de performanță întrucât acestea se acordă din bugetele publice, de stat sau locale, în timp ce învățământul privat se bazează, în principal, pe surse private de finanțare, ar stabili un criteriu suplimentar implicit de discriminare, acela pe considerente de avere a părinților/tutorilor legali ai respectivilor elevi, ceea ce ar nesocoti, o dată în plus, normele cuprinse la art.4 alin.(2) și art.16 alin.(1) din Constituție. (par.40)

Cât privește noua lege a învățământului preuniversitar – Legea nr.198/2023 (...) În ceea ce privește bursa de merit, în privința căreia legiuitorul a stabilit la art.108 alin.(3), cu titlu de excepție, un quantum de 450 lei/lună pentru anul școlar 2023–2024 (regula fiind a stabilirii prin ordin al ministrului educației), aceștia i se aplică dispozițiile de principiu ale art.108 alin.(1), potrivit cărora se acordă elevilor din învățământul preuniversitar de stat obligatoriu. (par.47)

Astfel, s-a reținut faptul că apartenența unui elev cu performanțe înalte, eligibil pentru obținerea bursei de merit la un anumit tip de unitate de învățământ (de stat/ particulară) **nu poate reprezenta un criteriu obiectiv și rațional de acordare a bursei doar în favoarea elevilor înmatriculați în unități de învățământ de stat.**

Mai mult, instanța de contencios constituțional a reținut faptul că **inclusiv actuala Lege nr. 198/2023 instituie aceeași discriminare cu privire la bursa de merit**, acordată, în temeiul art. 108, doar elevilor înmatriculați în unități de învățământ preuniversitar de stat.

Opinia Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD). Prin recomandarea nr. 3086 din 01.04.2024, CNCD confirmă aceeași optică, în sensul în care, disp. art. 108 din Legea nr. 198/2023 care exclude de la acordare o serie de burse în favoarea elevilor din învățământul preuniversitar particular **reprezintă o discriminare**, ce încalcă principiile constituționale ale egalității și nediscriminării, respectiv art. 4 alin. (2) și art. 16 alin. (1) și (2), coroborate cu art. 32 alin. (1), (4) și (5) din Constituția României.

Astfel, CNCD a constatat faptul că între elevii înmatriculați în unități de învățământ de stat și cei școlarizați în cadrul unităților de învățământ particular și confesional **nu există nicio distincție relevantă**, tipul unității de învățământ neputând reprezenta un criteriu de instituire a unor regimuri juridice distincte în ceea ce privește acordarea bursei școlare.

Ca atare, elevii înscriși în învățământul preuniversitar particular și confesional **beneficiază de toate tipurile de burse, în același quantum și în aceleași condiții edictate în favoarea elevilor din învățământul preuniversitar de stat.**

Situația actuală a bursei școlare în configurația Legii nr. 198/2023. Raportat la noua configurație legislativă, fosta bursă de performanță a fost scindată în trei tipuri de burse: bursa de merit, bursa de reziliență și bursa de excelență olimpică I și II.

Cât privește noua lege a învățământului preuniversitar – Legea nr.198/2023 –, Curtea reține că aceasta recalifică sistemul de burse, iar bursa de performanță nu se mai regăsește în aceiași termeni. Noul act normativ în materie instituie două tipuri de burse cu rol asemănător celei de performanță, dar pe criterii diferite: bursa de merit și bursa de excelență olimpică (I și II).

Or, la ora actuală, **discriminarea persistă**, în contextul în care bursele de merit și bursele de reziliență au fost excluse de la acordare în favoarea elevilor din învățământul particular și confesional, în baza prev. art. 108 alin. (15) raportat la alin. (1) din Legea nr. 198/2023:

(15) Prin excepție de la prevederile alin. (1), elevii din unitățile de învățământ preuniversitar particular și confesional beneficiază, de la bugetul de stat, din sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat, de:

- a) burse de excelență olimpică I și II;
- b) burse sociale, dacă sunt școlarizați fără taxe;
- c) burse tehnologice, dacă se încadrează în specializările și condițiile stabilite prin metodologia-cadru.

Din această perspectivă, se impune uniformizarea regimului juridic al bursei în sensul de a se elimina orice diferențiere subiectivă și irațională între elevii înmatriculați în unități de învățământ preuniversitar de stat și cei școlarizați în unitățile de învățământ preuniversitar particular și confesional.

SOLUȚIA NORMATIVĂ PROPUȘĂ;

Prin raportare la cele amintite anterior, prezenta propunere legislativă are ca obiectiv punerea în acord a Legii nr. 198/2023 cu Decizia CCR nr. 642/2024, prin modificarea **art. 108 alin. (1)** din Legea nr. 198/2023 în sensul includerii în cadrul dispozitivului normativ și a elevilor din învățământul preuniversitar particular și confesional, concomitent cu abrogarea **art. 108 alin. (15)** din Legea nr. 198/2023 care prevede, la ora actuală, tipurile de burse și condițiile în care se acordă acestea în învățământul preuniversitar particular.

Necesitatea punerii în acord a prevederilor **art. 108** din Legea nr. 198/2023 cu Decizia CCR nr. 642/2024. Din perspectivă constituțională, Parlamentul are obligația de a iniția cu celeritate un proiect de act normativ, în regim de urgență, în vederea respectării autorității de lucru judecat a hotărârii instanței constituționale.

Astfel cum s-a reținut în jurisprudența CCR (Decizia nr. 895/17.12.2015 și Decizia nr. 452/24.06.2020), hotărârile date de Curtea Constituțională a României sunt obligatorii pentru legiuitor atât cu privire la actele normative în vigoare, cât și cu privire la propunerile legislative viitoare:

Întrucât respectarea jurisprudenței Curții Constituționale constituie una dintre valorile care caracterizează statul de drept, Curtea a constatat că obligațiile constituționale care rezultă din jurisprudența sa circumscriu cadrul activității legislative viitoare; de aceea, Curtea a reținut că, prin adoptarea unei soluții legislative similare cu cea constatată, în precedent, ca fiind contrară dispozițiilor Constituției, legiuitorul a acționat ultra vires, încălcându-și obligația constituțională rezultată din art.147 alin.(4).

Pe cale de consecință, în acest moment, Parlamentul, în calitate de legiuitor delegat, au obligația punerii în acord a prevederilor **art. 108** din Legea nr. 198/2023 în sensul de a prevedea acordarea bursei de merit și în favoarea elevilor care îndeplinesc condițiile de eligibilitate din învățământul preuniversitar particular și confesional.

III. IMPACT BUGETAR

Conform datelor Institutului Național de Statistică, în anul școlar 2022-2023, în învățământul preuniversitar particular și confesional erau școlarizați **164.310 de elevi**¹ (5,6% din totalul populației școlare înmatriculate în învățământul preuniversitar).

De asemenea, spre exemplu, conform datelor publicate de Ministerul Educației și preluate de Edupedu.ro la data de 1 noiembrie 2023², la 31 octombrie 2023, situația bursei de merit în învățământul preuniversitar de stat era de **461.777 burse de merit alocate în plată**.

Prin aplicarea principiului proporționalității, rezultă că în învățământul particular s-ar putea acorda până la aproximativ **27.390 de burse de merit**. (Pentru a calcula numărul estimat de burse de merit care ar trebui alocate în învățământul preuniversitar particular, s-a pornit de la datele disponibile: în anul școlar 2022-2023, erau înscriși 164.310 elevi în învățământul preuniversitar particular, reprezentând 5,6% din totalul populației școlare preuniversitare. În învățământul preuniversitar de stat, erau alocate 461.777 burse de merit. Astfel, s-a stabilit raportul procentual dintre elevii din învățământul de stat care beneficiază de burse de merit și numărul total al elevilor din învățământul de stat (16,67%) și s-a aplicat acest procent asupra numărului elevilor școlarizați în învățământul preuniversitar particular și confesional).

Având în vedere că în anul școlar 2024-2025, respectiv 2025-2026, valoarea lunară a unei bursei de merit este de 450 RON, impactul bugetar determinat inclusiv de includerea elevilor înmatriculați în învățământul preuniversitar particular ca beneficiari ai bursei de merit se ridică la suma de **12.325.500 RON/lună**. Un raționament similar de proporționalitate poate fi aplicat și cu privire la impactul bugetar determinat de includerea elevilor înmatriculați în învățământul preuniversitar particular ca beneficiari ai bursei de reziliență.

IV. CONCLUZII

Prezenta propunere legislativă vine în scopul punerii în acord a Deciziei obligatorii CCR nr. 642/2024 cu Legea nr. 198/2023, în sensul stabilirii unui **tratament juridic egal între elevii din învățământul preuniversitar de stat, respectiv particular și confesional**.

Totodată, prin prezenta propunere se urmărește eliminarea oricărei forme de discriminări între elevii din unitățile de învățământ preuniversitar de stat și cei din învățământul preuniversitar particular, inclusiv sub aspectul **condițiilor și al cuantumului bursei de merit**.

¹ A se vedea https://cdn.edupedu.ro/wp-content/uploads/2023/06/sistemul_educational_2023_r.pdf?utm_source=chatgpt.com

² <https://www.edupedu.ro/bursa-de-merit-pentru-aproape-8-500-de-elevi-cu-medii-mai-mici-de-5-in-acest-an-scolar-arata-datele-ministerului-educatiei-pest-150-au-medii-mai-mici-de-2/>

În contextul în care criteriul apartenenței la un tip de unitate de învățământ a fost constatat drept **irațional și vădit subiectiv**, doar prin unificarea regimului juridic al burselor de merit, **sub toate aspectele**, se va putea reține conformarea Legii nr. 198/2023 la imperativele constituționale

*

Având în vedere aceste considerente, vă propunem spre dezbatere și aprobare prezenta propunere legislativă.

În numele inițiatorilor,

Senator

Ștefan Pălărie

Tabel semnături

Lege pentru modificarea și completarea art. 108 din

Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătură
1	AUGHEL RĂZVAN PAUL	USR	
2	ȘIPOS SORIN GHEORGHE	USR	
3	RUS VASILE CIPRIAN	USR	
4	GHINEA CRISTIAN	USR	
5	CÎBU DEACONU RUXANDRA	USR	
6	PAUN ANA-CYNTHIA- IOANA	USR	
7	Oprișcuț Marcel	USR	

8	MÎNARU CĂTĂLIN-EMIL	USR	
9	VIOLA ALEXANDRU	USR	
10	SPĂTARU SIMONA	USR	
11	NEGĂ EUGEN ADRIAN	USR	
12	Stefanovich Gheorghe	USR	
13	DARĂU AMBROSIE-IRINEU	USR	
14	STEFANICHEN LORDIN	USR	
15	BULAI IULIAN	USR	
16			
17			
18			
19			
20			

Tabel semnături

Lege pentru modificarea și completarea art. 108 din

Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătură
1	DIMITRIU ALEXANDRU	USR	
2	GIMA GORGE	USR	
3	Simion Ungureanu	CSR	
4	BOTEZ MIHAIL CĂTĂLIN	USR	
5	BERESCU MONICA	USR	
6	ATANASIU CORINA	USR	
7	CRISTIAN BRIAN	USR	

BULAI IULIAN USR

8	VANUȘ LUMÎRĂ	USR
9	ȘENDROIU VLAD-IOAN	USR
10	PLUȘAR ANDREI GEORGE	USR
11	ȘTEFAN-JULIAN LORINGA	USR
12	STELIAN ION	USR
13	LAZAR TEODOR	USR
14	PRUNĂ CĂSTIÎA	USR
15	MORUȘ GEORGE	USR
16	WIEYER ADRIAN	USR.
17	DANIEL BLAGA	USR
18	TANASE ȘTEFAN	USR
19	MILHAIU RADU-NICOLAE	USR
20	Rodeanu Bogdan	USR